

Posudek na diplomovou práci Věry Duchovské
Vliv technických obrazů na proměnu vnímání světa

Předkládaná práce vychází z Flusserovy koncepce technického obrazu jako určitého stupně vývoje obrazu ve vztahu k textu. Cílem je srovnání odlišných aspektů klasických a technických obrazů, zhodnocení jejich vlivu na společnost a na vnímání světa. Hypotéza sestává ze tří částí: autorka se jednak snaží prokázat, že ke změně vnímání v souvislosti s technickými obrazy dochází díky stále se zvyšujícím rychlostem jejich přenosu; dále že se v současné době utváří specifická virtuální realita, která se pro nás stává přirozeným prostředím a stále více se prolíná se skutečností; poslední částí hypotézy je teze, že díky technickým obrazům dochází ke všeobecné socializaci, provázanosti informací a stále hustší interakci.

Zvolenou metodologií je deskripce, komparace a kritická reflexe odborných diskurzů, přičemž hlavní teoretická východiska tvoří práce V.Flussera, P.Virilia, W.J.T.Mitchella či J.Aumonta. Autoři jsou velmi vhodně zvolení a autorka odkazuje na řadu jejich děl, která jsou pro její téma relevantní, nicméně se z velké části jedná pouze o výklad, ve kterém poněkud chybí právě kritická reflexe zmiňovaných přístupů. Jednotlivé části jsou psány vždy v diskurzu autora, o jehož textu referuje, a to i pasáže, kde se nejedná o přímé citace. Myšlenky těchto autorů jsou pak místy prezentovány jako fakta, nikoli jako specifické interpretace určitého fenoménu. Autorka je dále neinterpretuje a pouze v některých částech textu uvedené přístupy porovnává a snaží se mezi nimi hledat styčné body či naopak odlišnosti (to se jí daří např. na str. 74 a 104).

Důsledkem chybějícího odstupu od autorských textů je pak odbíhání k tématům, která s hypotézou souvisejí jen okrajově - to se týká zejména kapitoly 3 o klasickém obrazu. Poznatky, které jsou zde uvedeny sice mohou dobře sloužit pro komparaci určitých funkcí jednotlivých typů obrazů, ovšem vzhledem k tématu práce jim je věnováno zbytečně mnoho prostoru. Navíc V.Duchovská vychází převážně z diskurzu dějin umění, který umožňuje nahlédnout problematiku obrazu pouze ve zredukované míře, takže z tohoto hlediska by bylo vhodnější více se zabývat např. estetikou, sémiotickou teorií či studiem obrazů jako symbolických forem a definovat tak pojmy, které lze aplikovat i na ne-umělecké obrazy. V této souvislosti je relevantní zejména kapitola 4, kde se autorka již více zaměřuje na samotné vnímání, problematiku reference a obecnější teorii obrazu (Aumont).

V textu se objevuje řada zajímavých témat, lze v něm ovšem najít i více či méně závažné nepřesnosti: např. na s. 53 je u Virilia uvedeno, že popisuje vývoj *logistiky* obrazu (jedná se o různé fáze *logiky* obrazu) či na s. 61: *důležitou vlastností technických obrazů je*

jejich rychlost (není přitom rychlost spíše záležitostí technologií jejich přenosu?). Navíc jsou v textu teze, které lze považovat za poněkud problematické – jako příklad lze uvést formulaci ze str. 47: *při analýze obrazu se v něm vždy snažíme najít nejmenší prvky či jednotky. Jelikož tyto prvky, ze kterých se dílo skládá, nesou význam, můžeme je považovat za znaky*. Jaké významuplné jednotky lze podle autorky najít například na abstraktním obraze sestávajícím pouze z barevných ploch a linií, případně na technickém obraze, který je tvořen z jednotlivých světelných bodů?

Jedním z kladů této práce je, že se Věra Duchovskaja snaží propojit několik různých schémat a možných hledisek, jak k problematice technického obrazu přistupovat. Vzhledem k rozsahu textu by však bylo dobré témata více hierarchizovat – teze, které přímou souvisí s hypotézou práce se objevují vždy v několika různých kapitolách, v závěru jsou pak místo systematictějšího shrnutí argumentů jednotlivé části hypotézy spíše jen zkonstatovány. Nutno říci, že vše důležité je v textu řečeno, je ovšem trochu náročné se k tomu dobrat. Navíc pokud jde o druhou část hypotézy (utváření virtuální reality), bylo by vhodné více vycházet z Baudrillardovy teorie simulace, která by umožnila tuto problematiku přesněji tematizovat právě ve vztahu k obrazu.

Nicméně i přes výše uvedené výhrady je práce velmi pečlivě zpracovaná a autorka prokazuje poměrně dobrou orientaci v dané problematice. Z toho důvodu navrhuji práci hodnotit v rozmezí 22 -25 bodů.

Praha, 17.10.2008

Irena Aimová